

המדינה מאיימת על כיל בהקמת ועדת ששינסקי ב' - אך מעדיפה לגבש הסכם

● כיל צפויה להשיב עד מחר להצעות הממשלה לפתרון המחלוקת על היקף מימון קציר המלח וגובה התמלוגים שתשלם החברה המחלוקת: המדינה דורשת שכיל תחל לשלם תמלוגים בגובה 10% מתפוקה של בין מיליון ל-2 מיליון טונה בשנה

תצלום גל סמונת

נקודות המחלוקת העיקריות בין כיל למדינה

« **האם כיל עמדה עד היום בכל תשלומי התמלוגים המגיעים למדינה**, בהתאם להסכם התמלוגים בין הצדדים המסתכם כיום ב-5% מההכנסות

« **גובה התמלוגים העתידיים**: המדינה תדרוש להעלות את גובה התמלוגים ל-10% מההכנסות החל בתפוקה של טונה עד 2 טונה בשנה

« **כיצד יתחלק מימון קציר המלח**, הנערם בתחתית בריכות האידוי של כיל. מטרת הקציר למנוע את הצפת המלונות על גדת הבריכות. עלות הקציר מוערכת ב-3.8 מיליארד שקל

מאת מירב ארלחזרוב

« **היום או מחר צפויה להתקבל התשובה של חברת בימיקלים לישראל (כיל), מקבוצת החברה לישראל שבשליטת עידן עופר, להצעת הממשלה בנוגע למחלוקת על גובה התמלוגים שתשלם החברה למדינה על בריית האשלג בים המלח. המדינה, דרך משרד האוצר, מאיימת על כיל בהליכה ליועדת ששינסקי ב' אם החברה לא תתגמש, אבל בפרעל המדינה מעדיפה להגיע להסכמה.**

המחלוקת בין המדינה לכיל מורכבת משלוש מחלוקות שונות, המשתלבות זו בזו.

המחלוקת הבסיסית נוגעת לעבר: האם כיל עמדה בכל תשלומי התמלוגים המגיעים למדינה, בהתאם להסכם התמלוגים המקובל בין הצדדים. המדינה טוענת כי כיל ביצעה העברות בין חברות בנות שלה בישראל ובעולם, דבר שאיפשר לה לשלם למדינה פחות תמלוגים מכפי שמגיע למדינה. לפי חישובי המדינה, כיל חייבת לה תמלוגים בסכום של 290 מיליון דולר.

מחלוקת זו מצויה כיום בבזרות מוסכמת בין הצדדים.

המחלוקת על תמלוגי העבר היא בהתאם להסכם התמלוגים הקיים, שלפיו משלמת כיל תמלוגים של 5% בלבד על

הכנסותיה למדינה. הסכם התמלוגים הקיים נקבע בזיכיון של כיל, עוד בשנות ה-60, כשהחברה היתה עדיין בבעלות ממשלתית.

לצד המחלוקת על העבר, שחרות עוד שתי מחלוקות בין כיל ובין המדינה הנוגעות לעתיד. המחלוקת האחת נוגעת לעלות מימון קציר המלח, הנערם בתחתית בריכות האידוי של כיל. מטרת הקציר היא למנוע את הצפת המלונות הנמצאים על גדת הבריכות ועלותו מוערכת ב-3.8 מיליארד שקל, עד לתום הזיכיון של כיל ב-2030.

המדינה דורשת כיום כי כיל תישא ב-80%-90% מהעלות, בין השאר על רקע חוות הדעת של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, אבי ליכט, שקבע כי הקציר נדרש מבחינה תפעולית למפעלי ים המלח. משמע, מדובר בהשקעה שכיל כנראה תצטרך לעשות בכל מקרה. ההערכה היא כי כיל עשויה להסכים לדישית המדינה בנוגע למימון מרבית עלות הקציר, וזאת במסגרת פשרה עם המדינה על המחלוקת השלישית והחשובה מכל - גובה התמלוגים העתידי.

זיכיון מפעלי ים המלח, כאמור, קבע את גובה התמלוגים על 5%. עם זאת, הזיכיון קבע עוד

כי אם התפוקה השנתית של כיל תעלה על מיליון טונה בשנה, ניתן יהיה להעלות את התמלוגים ל-10% בשנה.

היקף התפוקה של כיל עולה כבר על 3 מיליון טונה בשנה, אך שיעור התמלוגים שמשלמת החברה למדינה לא עלה. הסיבה לכך היא מכתב שכתבו השרים יעקב (בייגה) שוחט (אוצר) ומיכה חריש (תמ"ת) ב-1995, ערב הפרטתה של כיל. אז, בניסיון לייפות את הכלה" כרי להבטיח את הצלחת הפרטה, התחייבו שני השרים כי המדינה לא תדרוש את העלאת התמלוגים ל-10% לפני 2010 ולפני שהיקף התפוקה יעלה על 3 מיליון טונה בשנה. מכיוון שמדובר בהתחייבות של שני השרים חלוונטיים שניתנה ישיחת לכיל, המדינה מתקשה מאוד להתנער מההתחייבות הכלולה במכתב.

כיל צפויה להסכים לפתיחת תכנת השרים

גם הדידישה מצד המדינה להעלות את גובה התמלוגים מחייבת פנייה לבוררות. במסגרת המשא ומתן בין המדינה לבין כיל כבר התגבשה, ככל הנראה, הסכמה של החברה להעלות התמלוגים ל-10% מעל ל-3 מיליון טונה החל מ-2010. המדינה, עם זאת, אינה מסתפקת בכך: היא תובעת לפתוח את מכתב השרים ולשנות את מה שנקבע בו. המדינה תובעת כי החל מ-2011 כיל תשלם 10% תמלוגים על היקף הפקה נמוך יותר – בין מיליון ל-2 מיליון טונה. המחלוקת בין הצדדים מצויה בנקודה הזו: החל מאיזה היקף תפוקה תשלם כיל תמלוגים של 10%. בקרב שרי הממשלה יש מי שמתנגדים להצבת המחלוקת בין

המדינה לכיל על הנקודה היחידה הזו – מאיזה שיעור הפקה תירדש כיל לשלם תמלוגים של 10%. חלק מהשרים סבורים כי כיל צריכה לשלם תמלוגים גבוהים בהרבה על כל תפוקת האשלג שלה, מאחר שמדובר במשאב טבע לאומי, ממש כשם שמפיקי הגז בים נדרשים לשלם למדינה כיום כ-50% מרווחיהם. לשם כך הם מציעים כי המדינה תפתח בהליכי חקיקה לקביעת שיעור נתח הממשלה ברווחי כיל – הקמתה של ועדת ששינסקי ב'. יש לציין כי שיעור תמלוגים של 10% בלבד על כריית משאבי טבע נחשב לשיעור נמוך מאוד בהשוואה עולמית. המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, אבי ליכט, ציין בחוות הדעת שלו כי ניתן לבצע מהלך כזה – על אף מכתב השרים – ובתנאי שהמדינה לא תשנה את שיעור התמלוגים

(הקבוע בזיכיון) אלא תמצא דרך אחרת לגבות נתח גדול יותר מרווחי כיל באמצעות מס על רווחים עודפים (מס יסף). אלא שגם ליכט הודה כי מדובר במהלך בעייתי – מהלך עוקף מכתב השרים. ברקע עומדת מחלוקת רביעית בין הצדדים, שכבר הוכרעה. לפני כשנה, במסגרת השינוי בחוק עירוד השקעות הון, הוצאה כיל מהחוק. כתוצאה מכך שיעור המס שמשלמת החברה צפוי לעלות משיעור משוער של כ-12% כיום, לכ-25% בעתיד (כיל תצא סופית מההגנות של החוק ב-2017). לפיכך, נתח הממשלה ברווחי כיל עומד לגדול משמעותית בתוך כחמש שנים בלאו הכי. בנוסף, כיל צפויה להסכים לפתיחת מכתב השרים, ולהעלות התמלוגים ל-10% בטווח שבין מיליון ל-2 מיליון טונה תפוקה – צער שצפוי להגריל עוד יותר את נתח הממשלה.

בממשלה יש מי שסבורים כי הגירול הצפוי בנתח הממשלה, בעקבות שני המהלכים גם יחד, הוא מספק בשלב זה, במיוחד מאחר שנדרשת הסכמה מהירה עם כיל בשל הבהילות של הגעה להסכמות על הקציר (בתוך שנים בודדות המלונות צפויים להיות מוצפים). להערכת אותם קולות ניתן להמתין עד 2017, לדאות על איזה שיעור מס חברות מתייצבת כיל לאחר יציאתה הסופית מחוק עירוד השקעות הון ולאחר סיום הקציר, ואז לקבל את ההחלטה האם יש צורך להגריל עוד את נתח הממשלה ברווחי החברה. לעומת זאת, קולות אחרים בממשלה טוענים כי אין לכרוך בין ההסכמה על הקציר להסכמה על התמלוגים העתידיים, וכי על המדינה להיאבק על הגדלת נתח התמלוגים באמצעות חקיקה. בשלב זה נראה כי משרד האוצר מעדיף להגיע להסכמה משולבת עם כיל על הקציר והתמלוגים העתידיים, וזאת תחת האיום של פנייה למסלול של חקיקה (ברמות ועדת ששינסקי ב') אם כיל לא תסכים להתפשר בשני הנושאים גם יחד.